



ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА ІМЕНІ
ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради університету
30 серпня 2021 року, протокол
№ 1.

Ректор, голова вченої ради
університету, доктор юридичних
наук, професор

_____ Олег ОМЕЛЬЧУК
30 серпня 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ МОРСЬКЕ ПРАВО»
для підготовки фахівців на першому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр
за спеціальністю 293 Міжнародне право
галузі знань 29 Міжнародні відносини
за денною формою навчання

м. Хмельницький
2021

ЗМІСТ

		Стор.
1.	Опис навчальної дисципліни	– 2
2.	Заплановані результати навчання	– 3
3.	Програма навчальної дисципліни	– 5
4.	Структура вивчення навчальної дисципліни	– 6
	4.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 6
	4.2. Аудиторні заняття	7
	4.3. Самостійна робота студентів	– 7
5.	Методи навчання та контролю	– 7
6.	Схема нарахування балів	– 8
7.	Рекомендована література	– 8
	7.1. Основна література	– 8
	7.2. Допоміжна література	– 9
8.	Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 10

1. Опис навчальної дисципліни

1.	Шифр і назва галузі знань	– 29	Міжнародні відносини
2.	Код і назва спеціальності	– 293	Міжнародне право
3.	Назва спеціалізації	–	спеціалізація не передбачена
4.	Назва дисципліни	–	Міжнародне морське право
5.	Тип дисципліни	–	вибіркова
6.	Код дисципліни	–	ВД 2.1.40.
7.	Освітній рівень, на якому вивчається дисципліна	–	перший
8.	Ступінь вищої освіти, що здобувається	–	бакалавр
9.	Курс / рік навчання	–	четвертий
10.	Семестр	–	восьмий
11.	Обсяг вивчення дисципліни:		
	1) загальний обсяг (кредитів ЄКТС / годин)	– 3 / 90	
	2) денна форма навчання:		
	аудиторні заняття (годин)	– 40	
	% від загального обсягу	– 44	
	лекційні заняття (годин)	– 20	
	% від обсягу аудиторних годин	– 50	
	семінарські заняття (годин)	– 20	
	% від обсягу аудиторних годин	– 50	
	самостійна робота (годин)	– 50	
	% від загального обсягу	– 55	
	тижневих годин:		
	аудиторних занять	–	

самостійної роботи	–
3) заочна форма навчання:	не передбачена
аудиторні заняття (годин)	– -
% від загального обсягу	– -
лекційні заняття (годин)	– -
% від обсягу аудиторних годин	– -
семінарські заняття (годин)	– -
% від обсягу аудиторних годин	– -
самостійна робота (годин)	– -
% від загального обсягу	– -
тижневих годин:	-
аудиторних занять	– -
самостійної роботи	– -
12. Форма семестрового контролю	– залік
13. Місце дисципліни в логічній схемі:	
1) попередні дисципліни	– ОДПП 1.2.12. Міжнародне публічне право
2) супутні дисципліни	– ОДПП 1.2.18. Міжнародний комерційний арбітраж
3) наступні дисципліни	– -
14. Мова вивчення дисципліни	– українська.

2. Заплановані результати навчання

Навчальна дисципліна «Міжнародне морське право» забезпечує досягнення таких результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою «Бакалавр міжнародного права»:

ПРН-10 Уміння передбачати широкі загальносуспільні наслідки укладання міжнародного договору або вчинення іншої дії дипломатичного або міжнародно-правового характеру, прийняття внутрішньодержавних нормативно-правових актів.

ПРН-13 Уміння пояснювати природу та зміст основних міжнародно-правових явищ і процесів.

ПРН-14 Здатність демонструвати необхідні знання та розуміння сутності й змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей національного права; міжнародного публічного і міжнародного приватного права; європейського права і права Європейського Союзу

ПРН-15 Уміння готувати проекти необхідних актів в рамках реалізації норм міжнародного і національного права відповідно до правового висновку, зробленого в різних правових ситуаціях

ПРН-16 Здатність надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів на національному і міжнародному рівнях у різних правових ситуаціях

ПРН-18 Здатність здійснювати юридичний супровід основних видів міжнародної співпраці та зовнішньоекономічних операцій.

<i>Після завершення вивчення дисципліни здобувач повинен:</i>	
<i>1. Знання</i>	
<i>(здатність запам'ятовувати або відтворювати факти (терміни, конкретні факти, методи і процедури, основні поняття, правила і принципи, цілісні теорії тощо)</i>	
1.1)	знати основні принципи регулювання відносин у сфері міжнародної морської діяльності;
1.2)	розкривати місце міжнародного морського права в системі міжнародного публічного права;
1.3)	описувати міжнародно-правові основи врегулювання спорів у сфері розмежування, використання і охорони Світового океану;

1.4) характеризувати зміст і специфіку міжнародно-правового регулювання в області розмежування морських просторів, використання і охорони Світового океану, особливості реалізації принципів і норм міжнародного морського права.
2. Розуміння
<i>(здатність розуміти та інтерпретувати вивчене, уміння пояснити факти, правила, принципи; перетворювати словесний матеріал у, наприклад, математичні вирази; прогнозувати майбутні наслідки на основі отриманих знань)</i>
2.1) пояснювати тексти міжнародних договорів та інших джерел міжнародного морського права, відповідних нормативних актів внутрішнього права, рішення органів міжнародного правосуддя;
2.2) класифікувати нормативно-правові акти у сфері регулювання міжнародного морського просотору;
2.3) пояснювати основи правового регулювання міжнародного морського права.
3. Застосування знань
<i>(здатність використовувати вивчений матеріал у нових ситуаціях (наприклад, застосувати ідеї та концепції для розв'язання конкретних задач)</i>
3.2) розуміти і тлумачити закони чинного морського права, що регулює відносини в сфері міжнародного мореплавання;
3.3) користуватись першоджерелами, зокрема, оперувати положеннями Конвенції ООН з морського права 1982 року;
3.4) розуміти різницю в правовому режимі окремих акваторій Світового океану.
4. Аналіз
<i>(здатність розбивати інформацію на компоненти, розуміти їх взаємозв'язки та організаційну структуру, бачити помилки й огріхи в логіці міркувань, різницю між фактами і наслідками, оцінювати значимість даних)</i>
4.1) дискутувати з питань міжнародного морського права і аргументовано відстоювати свою точку зору;
4.2) досліджувати соціально-значущі проблеми та процеси;
4.3) досліджувати актуальну судову практику Міжнародного Трибуналу з морського права.
5. Синтез
<i>(здатність поєднувати частини разом, щоб одержати ціле з новою системною властивістю)</i>
5.1) узагальнювати практику застосування принципів міжнародного морського права;
5.2) з'ясовувати особливості чинного морського права і розуміти причини його зміни.
6. Оцінювання
<i>(здатність оцінювати важливість матеріалу для конкретної цілі)</i>
6.1) знаходити, досліджувати і оцінювати документи і матеріали в галузі міжнародного морського права;
6.2) урахувувати вплив міжнародних організацій на розвиток національної економіки;
6.3) проводити аналіз текстів міжнародних договорів та інших джерел міжнародного морського права;
6.4) оцінювати співвідношення понять морського публічного й морського приватного права.
7. Створення (творчість)
<i>(здатність до створення нового культурного продукту, творчості в умовах багатовимірності та альтернативності сучасної культури)</i>
7.1) складати звіти про виконання завдань;
7.2) розробляти схеми, таблиці, діаграми;
7.3) застосовувати норми права в разі прогалин правового регулювання або наявності колізії норм;
7.4) брати участь в дискусіях з актуальної зовнішньополітичної проблематики.
7.5.) формулювати юридичну аргументацію з питань реалізації норм і принципів

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Поняття, джерела і принципи міжнародного морського права

Визначення міжнародного морського права. Міжнародне морське право як самостійна галузь міжнародного права. Система міжнародного морського права. Джерела міжнародного морського права. Основні принципи міжнародного морського права. Суб'єкти міжнародного морського права. Міжнародні організації, що пов'язані з дослідженням та використанням Світового океану. Кодифікація міжнародного морського права.

Тема 2. Класифікація морських просторів

Поняття міжнародно-правового статусу і режиму морських просторів. Загальна міжнародно-правова класифікація морських просторів. Державна морська територія. Морські зони, на які поширюється функціональна юрисдикція прибережних держав. Замкнені та напівзамкнені моря. Регіональні моря. Міжнародні протоки і канали. Архіпелажні води.

Тема 3. Правовий режим внутрішніх вод, територіального моря і прилеглої зони

Види внутрішніх морських вод. Історичні води та історичні затоки. Правовий режим внутрішніх морських вод прибережних держав. Правовий режим внутрішніх морських вод і портів України. Поняття територіального моря. Кодифікація норм, що встановлює статус і режим територіального моря. Проблема ширини територіального моря. Порядок встановлення вихідних ліній, від яких вимірюється ширина територіального моря. Визначення зовнішньої межі територіального моря. Делімітація територіального моря між сусідніми прибережними державами. Міжнародно-правовий режим територіального моря. Право мирного проходу в територіальному морі. Види юрисдикції прибережної держави у територіальному морі щодо іноземних суден. Прилегла зона прибережної держави та її правовий режим.

Тема 4. Правовий статус виключної економічної зони

Концепція виключної економічної зони (ВЕЗ) у сучасному міжнародному морському праві. Поняття і ширина ВЕЗ. Правовий статус і режим ВЕЗ. Суверенні права прибережної держави на води та живі ресурси ВЕЗ. Штучні острови та споруди у ВЕЗ. Свободи ВЕЗ. Право держав, які не мають виходу до моря, стосовно експлуатації живих ресурсів ВЕЗ. Забезпечення виконання законів і правил прибережної держави. Делімітація ВЕЗ між сусідніми прибережними державами.

Тема 5. Правовий режим континентального шельфу

Поняття континентального шельфу. Порядок визначення зовнішньої межі континентального шельфу. Делімітація континентального шельфу між сусідніми прибережними державами. Практика Міжнародного Суду ООН і міжнародних арбітражів щодо розмежування континентального шельфу між суміжними та протилежними державами. Суверенні права прибережної держави на континентальний шельф. Відрахування і внески у зв'язку з розробкою континентального шельфу за межами 200 морських миль

Тема 6. Міжнародно-правовий режим відкритого моря і міжнародного району морського дна

Поняття відкритого моря. Принцип свободи відкритого моря. Міжнародно-правовий режим відкритого моря. Свобода мореплавства у відкритому морі. Національність морських суден. Право плавання під прапором України. Юрисдикція держави прапора судна у відкритому морі. Свобода рибальства у відкритому морі. Збереження живих ресурсів відкритого моря та управління ними. Свобода польотів над відкритим морем. Свобода прокладення кабелів і трубопроводів у відкритому морі. Створення штучних островів і споруд у

відкритому морі. Морські наукові дослідження у відкритому морі. Правовий статус і режим дна відкритого моря. Право на огляд. Право переслідування по "гарячих слідах".

Тема 7. Правовий режим міжнародних проток і міжнародних каналів

Міжнародні протоки: поняття. Режим проток, передбачений Конвенцією ООН з морського права (1982 г.). Поняття і особливості транзитного проходу через міжнародні протоки. Режим проток, врегульований спеціальними угодами: Чорноморські протоки - Конвенція Монтре (1936 г.), Балтійські протоки - Копенгагенський трактат (1857 г.). Режим Чорноморських проток по Конвенції Монтре (1936 г.). Міжнародні канали: загальна характеристика. Режим Суецького каналу і Константинопольська конвенція (1888 р.) Режим Панамського каналу і договори 1977 г. Режим Кильського каналу.

Тема 8. Правовий режим міжнародних рік

Міжнародні ріки: поняття, види. Правовий режим міжнародних річок (Дунай, Рейн, Нігер, Конго, Амур, Амазонка та ін.). Белградська Конвенція 1948р., яка регулює режим судноплавства на Дунаї. Прикордонні ріки. Судноплавний шлях і несудноплавних використання міжнародних річок

Тема 9. Правові режими Арктики та Антарктики

Правовий режим Арктики. Територіальні володіння в Арктиці. Концепція "арктичних секторів". Правовий режим морських просторів Арктики. Міжнародно-правовий статус і режим Антарктики. Договір про Антарктику 1959 року. Інші договори про Антарктику. Роль рішень Консультативної наради щодо конкретизації правового режиму Антарктики.

Тема 10. Міжнародні організації в галузі морського права. Практика вирішення міжнародних морських спорів

Проблеми міжнародного морського права в діяльності МС ООН. Міжнародний Трибунал по морському праву. Роль міжнародного арбітражу в розвитку міжнародного морського права.

4. Структура вивчення навчальної дисципліни

4.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва тем	Кількість годин					
	Денна форма навчання					
	Усього	у тому числі				
Лекції		Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС	
2	3	4	5	6	7	8
Тема 1. Поняття, джерела і принципи міжнародного морського права	9	2	2	—	—	5
Тема 2. Класифікація морських просторів	9	2	2	—	—	5
Тема 3. Правовий режим внутрішніх вод, територіального моря і прилеглої зони	9	2	2	—	—	5

Тема 4. Правовий статус виключної економічної зони	9	2	2	–	–	5
Тема 5. Правовий режим континентального шельфу	9	2	2	–	–	5
Тема 6. Міжнародно-правовий режим відкритого моря і міжнародного району морського дна	9	2	2	–	–	5
Тема 7. Правовий режим міжнародних проток і міжнародних каналів	9	2	2	–	–	5
Тема 8. Правовий режим міжнародних рік	9	2	2	–	–	5
Тема 9. Правові режими Арктики та Антарктики	9	2	2	–	–	5
Тема 10. Міжнародні організації в галузі морського права. Практика вирішення міжнародних морських спорів	9	2	2	–	–	5
Всього годин:	90	20	20	–	–	50

4.2. Аудиторні заняття

4.2.1. Аудиторні заняття (лекції, семінарські (практичні, лабораторні) заняття) проводяться згідно з темами та обсягом годин, передбачених тематичним планом.

4.2.2. Плани лекцій з передбачених тематичним планом тем визначаються в підрозділі 1.2 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.2.3. Плани семінарських (практичних, лабораторних) занять з передбачених тематичним планом тем, засоби поточного контролю знань та методичні рекомендації для підготовки до занять визначаються в підрозділі 1.3 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3. Самостійна робота студентів

4.3.1. Самостійна робота студентів включає завдання до кожної теми та індивідуальні завдання.

4.3.2. Завдання для самостійної роботи студентів та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.4 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.3. У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді рефератів.

4.3.4. Тематика індивідуальних завдань та методичні рекомендації до їх виконання визначаються в підрозділі 1.5 навчально-методичних матеріалів з дисципліни.

4.3.5. Індивідуальні завдання виконуються в межах часу, визначеного для самостійної роботи студентів, та оцінюються частиною визначених в розділі 6 цієї програми кількості балів, виділених для самостійної роботи.

5. Методи навчання та контролю

Під час лекційних занять застосовуються:

- 1) традиційний усний виклад змісту теми;
- 2) слайдова презентація.

На семінарських та практичних заняттях застосовуються:

- дискусійне обговорення проблемних питань;
- вирішення ситуаційних завдань;
- презентація виконаних есе за завданою тематикою.

Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться у формах:

- 1) усне або письмове (у тому числі тестове) бліц-опитування студентів щодо засвоєння матеріалу попередньої лекції;
- 2) усне або письмове (у тому числі тестове) опитування на семінарських заняттях;
- 3) виконання поточних контрольних робіт у формі тестування;
- 4) захист підготовленого публічного виступу.

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі усного заліку.
Структура залікового білету включає три теоретичних питання.

6. Схема нарахування балів

6.1. Нарахування студентам балів за результатами навчання здійснюється за схемою, наведеною на рис.



6.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій, семінарських занять, самостійної роботи студентів та виконання індивідуальних завдань визначаються в навчально-методичних матеріалах з цієї дисципліни.

7. Рекомендовані джерела

7.1. Основні джерела

1. Конвенція ООН з морського права 1982 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_057.
2. Конвенція про режим судноплавства на Дунаї 1948 року URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_175.
3. Конвенція про відкрите море від 29.04.1952. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_180.
4. Конвенція про територіальне море та прилеглу зону 1958 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_178.
5. Конвенція про континентальний шельф 1958 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_179.

6. Кодекс торговельного мореплавства України 1995 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176/95-%D0%B2%D1%80>.
7. Конвенція про мирне вирішення міжнародних спорів 1907 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_938.
8. Конвенція про оцінку впливу на навколишнє середовище у транс-кордонному контексті 1991 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_272.
9. Конвенція про режим судноплавства на Дунаї 1948 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_175.
10. Кувейтська регіональна конвенція про співробітництво в галузі захисту морського середовища від забруднення 1978 року. URL: <https://www.informea.org/ru/treaties/kuwait>.
11. Манільська декларація про мирне вирішення спорів 1982 року. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_568.
12. Міжнародна конвенція з попередження забруднення з суден 1973/78 рр. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/896_009.
13. Міжнародна Конвенція запобігання забрудненню скидами відходів і інших матеріалів 1972 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_127.
14. Міжнародна конвенція по охороні людського життя на морі 1974 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_251.
15. Міжнародна Конвенція по забезпеченню готовності на випадок забруднення нафтою, боротьби з ним і співробітництву 1990 року. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_366.
16. Конвенція про Міжнародну організацію морського супутникового зв'язку (ІНМАРСАТ) 1976 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_017.
17. Морське право: підручн. / С.О. Кузнецов, Т.В. Аверочкіна. Одеса : Фенікс, 2011. 382 с.
18. Анцелевич Г.А. Международное морское право: монография в 2-х т. Т. 1. К.: Зовнішня торгівля, 2011. 380 с.
19. Анцелевич Г.А. Международное морское право: монография в 2-х т. Т. 2. К.: Зовнішня торгівля, 2011. 232 с.

7.2. Допоміжні джерела

1. Barros A. S. *Matthews v. The United Kingdom*, App. No. 24833/94, European Court of Human Rights, 18 February 1999 / Ana Sofia Barros. *Judicial Decisions on the Law of International Organizations* [edited by C. Ryngaert, I. F. Dekker, R. A. Wessel and J. Wouters]. Oxford : Oxford University Press, 2016. 290 p.
2. Білляр К.Л. Особливості правотворчої функції міжнародної морської організації: Дис. ...канд. юрид. наук: 12.00.11 – міжнародне право. Київ, 2016. 224 с. 3. Міжнародне публічне право : підручник : у 2 т. / [В. В. Мицик, М. В. Буроменський, О. В. Буткевич та ін.]; за заг. ред. В. В. Мицика. Харків: Право, 2019. Т. 1. Основи теорії. 416 с.
3. Забара, І. М.; Мицика, В. В. (Ред.) (2020). Міжнародне морське право. Міжнародне публічне право. Т. 2. Основні галузі. Харків: Право, 374–404
4. Панфілова Ю.М. Міжнародно-правовий механізм протидії проявам актів насильства у водах Світового океану : монографія. Одеса: Фенікс, 2012. 215 с.
5. Ярова А. О. Відповідальність держав за забруднення морського середовища. *Jurnal Juridic national. Teories Practica. Chisinau: Institut Privatade Invatamint*. 2015. № 6 (16). С. 259–264.
6. Ярова А. О. Правова природа аварійного випадку в міжнародному морському праві: поняття, класифікація. Держава і право: зб. наук. праць. юридичні і політичні науки. Київ: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2015. Вип. 67. С. 395–408.
7. Ярова А. О. Практика розгляду спорів щодо забруднення морського середовища в результаті аварійного випадку. *Oxford Journal of Legal Studies*. 2017. Issues 4 (2). Volume 37. P. 923–933.

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Статут Міжнародного Трибуналу з морського права. URL: <http://www.tematea.org/russian/?q=node/2240>
2. Міжнародний морський трибунал – www.itlos.org
3. Статут Організації Об'єднаних Націй. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010
4. Департамент ООН з морських питань і морського права – <http://www.un.org/Depts/los/index.htm>
5. База даних договорів ООН – <http://untreaty.un.org> розділ «Морське право».
6. Міжнародний орган по морському дну. URL: <https://www.un.org/ru/law/lawsea/seabed/>
7. Міжнародна організація морського супутникового зв'язку INMARSAT. URL: www.inmarsat.com
8. Міжнародна організація праці. URL: ilo.org .
9. Міжнародна морська організація. URL: imo.org.
10. Комісія з меж континентального шельфа – www.un.org/Depts/los/clcs_new/clcs_home.htm
11. Міжнародний орган з морського дна – www.isa.org.jm
12. Сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>

РОЗРОБНИКИ:

Асистентка кафедри міжнародного та
європейського права _____ Алла КІРИК
_____ 2021 року

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри міжнародного та європейського права
27 серпня 2021 року, протокол № 1 .

Завідувачка кафедри, кандидатка юридичних
наук, доцентка _____ Олена ЧЕРНЯК
_____ 2021 року

Декан юридичного факультету, кандидат
юридичних наук _____ Сергій КРУШИНСЬКИЙ
_____ 2021 року

ПОГОДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
28 серпня 2021 року, протокол № 1 .

Перша проректорка, голова методичної ради
університету, кандидатка наук з державного
управління, доцентка _____ Ірина КОВТУН
_____ 2021 року

Обліковий обсяг програми – 0,53 ум.др.арк.